

Till:

20 april 2020

Södra
Skogsstyrelsen, Östergötlands distrikt
Länsstyrelsen Östergötland

ÖPPET BREV

Hej!

Det är oacceptabelt att Södra avverkat minst 20 hektar nyckelbiotoper, skogliga värdekärnor och utpekade skogar för reservatsbildning vid sjön Risten i Åtvidabergs kommun i Östergötland. Även delar av nyckelbiotoper som inte avverkningsanmälts har avverkats.

Det är också oacceptabelt att både Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen låtit dessa avverkningsåtgärder ske i ett reservatsförslag som bedöms vara ett toppobjekt för naturvården. Enligt [internationella](#) och [nationella miljömål](#) ska i år minst 17-20 % av alla landområden vara bevarade i ekologiskt representativa och väl förbundna system. Förlusten av viktiga habitat ska då ha halverats, och om möjligt helt stoppas.

Med tanke på att endast [2,4 % av Östergötlands landareal](#) är formellt skyddad är det bedrägligt att myndigheterna inte ens lyckas värna planerade reservatsbildningar. Det får vara slut på dessa återkommande misstag där miljömålen och myndigheternas uppdrag ständigt nonchaleras och naturen hamnar mellan stolarna.

I de avverkade skogarna fanns ett flertal rödlistade arter, däribland de mycket ovanliga och starkt hotade arterna broktagel (EN) och tallharticka (EN). Enligt Artdatabanken utgör avverkning av skog ett hot mot broktagel. Vidare anses tallhartickan gynnas av stora mängder död ved och har inget emot att träd åldras och dör för att skapa kontinuerlig tillgång på livsmiljöer.

Även viktiga skydds-zoner och buffertar intill skogspartier med höga naturvärden har avverkats. I området finns en mosaik med sumpskogar vilket ger en hög luftfuktighet. Hotbilden bedöms som hög eftersom en stor andel av värdekärnorna är känsliga för uttorkning och negativa kanteffekter intill avverkningarna. Fuktgynnade arter påverkas negativt av avverkning.

Angrepp av granbarkborre tycks ha använts som en förevändning för att avverka i nyckelbiotoperna och i reservatsförslaget. Det har lett till omfattande avverkningsåtgärder där även enstaka lövträd och tall har avverkats trots att de inte påverkas av granbarkborren.

Södra är certifierad enligt skogsbrukscertifieringarna FSC och PEFC och ska då bedriva ett ansvarsfullt skogsbruk. Enligt certifieringen får skogliga åtgärder i en nyckelbiotop bara göras med syftet att gynna områdets naturvärden. Hur kommer det sig då att nyckelbiotoper förstörts trots samråd med Skogsstyrelsen?

Granbarkborren är en del av det naturliga skogsekosystemet och skapar död ved vilket är en bristvara för många skogslevande arter. Läs mer om granbarkborrarnas roll i ekosystemet nedan.

Det är högst anmärkningsvärt att Skogsstyrelsen vid samrådet tillät dessa avverkningsåtgärder trots att de höga naturvärdena i flera fall är knutna just till granskog med hög luftfuktighet och ett stort inslag av död ved. Är det verkligen rimligt att bekämpningsåtgärderna skadar naturvärdena mer än vad barkborrarna påstås göra?

Ladda ner bifogat [skärmsklipp](#) från Skogsstyrelsens Skogens Pärlor med de avverkningsanmälda nyckelbiotoperna som nu är avverkade. Delar av de avverkade ytorna har i efterhand avregistrerats som nyckelbiotoper av Skogsstyrelsen. Myndighetens egen rådgivning får därmed underkänt eftersom naturvärdena i nyckelbiotoperna har förstörts.

Det är också lika anmärkningsvärt och helt oacceptabelt att Länsstyrelsen avskrev värdekärnor i reservatsförslaget i samband med att området anmäldes för avverkning.

Vi kräver att Södra drar tillbaka alla eventuella avverkningsplaner och inte avverkar en endaste värdekärna, nyckelbiotop eller skog till inom reservatsförslaget vid Risten.

Vi kräver också att Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen tar sitt ansvar och hindrar att avverkningar sker i ytterligare värdekärnor, nyckelbiotoper och skog inom reservatsförslaget vid Risten.

Vi önskar svar snarast från Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen om hur ni tänkt gå vidare med de värdefulla skogar som finns kvar vid sjön Risten med tanke på reservatsförslaget.

Med vänliga hälsningar,
Elin Götmark, talesperson, Skydda Skogen
Mikael Schulin, Östergötlands Skogsgrupp
Jan Brenander, ornitolog, Oskarshamns Fågelklubb
Erland Lindblad, biolog

--

Mer om granbarkborren

Granbarkborrar är en del av det naturliga skogsekosystemet. En naturskog innehåller ofta olika trädslag i olika åldrar och storlekar. Granbarkborren måste ha tillgång till färsk innerbark och är inte intresserad av döda träd utan bark, lövträd eller tall. Det gör att avståndet mellan lämpliga granar för granbarkborren i naturskogar kan vara förhållandevis stort och att det blir svårare för insekten att etablera sig. Enligt Skogsstyrelsen är granbarkborren en sällsynt art i en riktigt stor naturskog.¹

Granbarkborren är även en viktig födoresurs för många skogsarter såsom hackspettar, rovlevandeflugor, skalbaggar och parasitsteklar.² Det är därför viktigt att gynna dessa arter och bevara deras livsmiljöer för att minska risken för allvarliga massförekomster av granbarkborre. Granbarkborren skapar även död ved vilket är en bristvara för många lavar, mossor, svampar, insekter och fåglar i dagens skogar. Granbarkborreangrepp i en naturskog behöver inte betyda något negativt - det behövs mer död ved i skogen.

En stor del av granbarkborrarna övervintrar dessutom i marken och blir kvar i skogen om avverkning utförs under vintern och våren.^{3,4}

Mycket av barken, med barkborrar, riskerar dessutom att ramla av i skogen när skördaren upparbetar träden.

Eftersom en stor del av dagens skogslandskap är påverkat av skogsbruk gynnar etableringen av likåldiga och täta granbestånd granbarkborren. De gynnas bland annat av vindfällda träd i hyggeskanter eller fristående träd som lämnats på hyggen. De lockas även till färska hyggen, troligtvis på grund av doften från stubbar och ris samt av feromon från artfränder.⁵

Både Södra och Skogsstyrelsen måste av den anledningen verka för att bevara naturskogar och att skogsbruket överger den ensidiga satsningen på barrskog. Skogen behöver klimatsäkras genom skogsskydd, naturlig förnygring och främjande av varierande blandskogar. Detta gynnar även ett flertal andra ekosystemtjänster.^{6,7}

Referenser:

- [1] Skogsstyrelsen (2017-06-14). Granbarkborrens roll i skogens ekosystem; <https://www.skogsstyrelsen.se/bruka-skog/skogsskador/insekter/granbarkborre/granbarkborrens-roll-i-skogens-ekosystem/>
- [2] <http://granbarkborre.slu.se/populationsdynamik.php>
- [3] <http://www-gran.slu.se/Webbok/PDFdokument/Granbarkborren%20och%20andra%20skadeinsekter%2006%2001%2020.pdf>
- [4] <https://www.landskogsbruk.se/skog/barkborren-foljer-inte-med-virket/>
- [5] http://www.sef.nu/download/entomologisk_tidskrift/et_2003/ET2003%20159-165.pdf
- [6] Holm, S. O. (2015). A Management Strategy for Multiple Ecosystem Services in Boreal Forests. *Journal of Sustainable Forestry* 34, 358-379; <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10549811.2015.1009633?journalCode=wjsf20>
- [7] Gamfeldt, L. et al. (2013). Higher levels of multiple ecosystem services are found in forests with more tree species. *Nat. Commun.* 4:1340; <https://www.nature.com/articles/ncomms2328>